

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1962

BRNO 1963

tur mit kannelierter Keramik sowie die Voraussetzung, das die Niederlassung befestigt war. Neben Keramik gewährte sie Belege von der Erzeugung von Beilen und Streitwärten aus heimischen Kulkonglomeraten, und von einer entfaltenen Textil-erzeugung.

Výzkum na Starých Zámčích v Brně-Lišni v roce 1962.

Anna Medunová-Benešová

Tab. 16.

V roce 1962 byl po dvouleté přestávce znovu zahájen výzkum na opevněném sídlišti na Starých Zámčích v Brně-Lišni^{1/}. Jeho úkolem bylo zjistit situaci ve východní části ostrožny, která má sklon k jihovýchodu. Otevřeli jsme plochu 200 m² /čtverce NN-00-RR-III-II/ a navázali jí na výzkum z roku 1959.

Pod ornici 25-30 cm mocnou ležela slovanská vrstva. Její horní část byla černá, spodní popelovitě šedá. Černá vrstva, která na návrší ve čtverci NN-III-II při jeho západním profilu vůbec chyběla, směrem po svahu narůstala a vklínila se mezi slovanskou vrstvu a ornici. Jde zřejmě o splachy s návrší, které byly naplaveny na svah. Slovanská vrstva byla ve zkoumaných plochách dosti mocná, např. ve čtverci PP-II dosáhla šedá vrstva mocnosti 40 cm, černá naplavená byla stejně silná, to znamená, že slovanské osídlení bylo tu zastoupeno osmdesáticentimetrovou vrstvou velmi bohatou na keramický materiál. Za zmínku stojí ještě zbytek pravouhlého zahlobeného objektu ve čtverci RR-III. Šlo zřejmě o polozemnicovou stavbu, obdobnou již uveřejněným starším nálezům^{2/}, z jejíhož půdorysu bylo možno bezpečně určit jen jihozápadní roh a část jižní a západní stěny. Ostatní se ztrácelo zcela v černohnědém podloží. Uvnitř tohoto objektu byly odkryto jednoduché ohniště s hladce vymazanou vypálenou plochou a blok žlutky. Dále je třeba upozornit ještě na dvě kruhové slovanské jámy o průměru 150-200 cm ve čtverci RR-II. Jedna z jam, které se vyrýsovaly na horní hladině halštatské vrstvy, měla na dně plochu žlutky místy do červena propálenou, výplně byly sypké, popelovitě šedé. Slovanské osídlení bylo ve východní části ostrožny velmi husté a mimořádně bohaté na keramický materiál.

Pod slovanskými vrstvami ležela všude černohnědá vrstva s materiálem halštatského období - převážně podolským, 20-40 cm mocná, promíšená mazanícovou drtí. V jihovýchodním rohu čtverce NN-III v hloubce asi 40 cm pod povrchem ležela na horní hladině halštatské vrstvy kra mazanice s množstvím střepevého materiálu z téhož období. Je to jediný zbytek halštatské chaty, který jsme v sezoně 1962 našli. Halštatské osídlení bylo zřejmě na zkoumané ploše rozbito intenzivním osídlením slovanským.

Úkolem výzkumu eneolitického horizontu bylo zjistit intenzitu osídlení vně eneolitického příkopu, který byl prozkoumán v letech 1957-1959. Ukázalo se, že i tam bylo osídlení stejně husté jako na vnitřní ploše a vrstvy, které ležely všude pod halštatskou vrstvou byly zde vzhledem k úložným podmínkám /mírný svah/ ještě mnohem mocnější. Tak jsme opět získali řadu profilů celým osídlením, z nichž nej-

mocnější dosáhl hloubky 330 om. Sled eneolitických vrstev byl na zkoumané ploše opět týž, jaký jsme znali již z dřívějších sezon z plochy uvnitř ohrazení. Nejmladší eneolitická vrstva byla hnědá, promíšená úlomky mazanice. Pod ní ležely dvě šedé vrstvy, od sebe oddělené vrstvičkou žlutky. Spodní -nejstarší vrstva byla barevně poněkud sytější a o do struktury kompaktnější. Střední vrstva byla šedá, poněkud nažloutlá. Toto zbarvení bylo způsobeno rozplavením destrukce sídelního objektu, který byl zachycen ve čtverci PP-III. Jeho podlaha ležela na horní hladině nejstarší eneolitické vrstvy. Byl budován, stejně jako objekty zjištěné v dřívějších sezonách na vnitřní ploše sídliště, z jílovité žlutky. V destrukci byly jen místy stopy silnějšího vypálení^{3/}. Na svahu byla destrukce dosti daleko rozplavena a tato rozplavená vrstvička oddělila od sebe na ploše asi 100 m² nejstarší a střední vrstvu. Protože objekt zasahoval pod neprokopanou plochu, a jeho výzkum jsme nemohli už pro pokročilou roční dobu provést, ponechali jsme prozkoumání celého objektu až na příští sezonu 1963. Závěrem je možno konstatovat, že eneolitické osídlení vně příkopu bylo stejně husté ne-li hustší než na vnitřní ploše a že náš výzkum naprosto bezpečně potvrdil znovu pozorování z minulých let uvnitř ohrazení. Opakoval se zde přesně sled vrstev a rovněž sídelní objekty měly stejnou konstrukci jak uvnitř tak i vně hrázení.

V roce 1963 se bude ve výzkumu ve stejném rozsahu pokračovat.

Poznámky:

- 1/ Poslední zpráva viz Č.Staňa, Přehled výzkumů 1959, Brno 1960, 108-111.
- 2/ Č.Staňa, Slované obytné objekty na hradišti Staré Zámky u Líšně, Pam. aroh. LI 1960, 240-293.
- 3/ A.Medunová-Benešová, Příspěvek k poznání eneolitických obytných staveb, Pam. aroh. LII 1961, 132-137.

Grabung auf Staré Zámky in Brno-Líšň im Jahre 1962.

Im Jahre 1962 wurde nach zweijähriger Pause die Grabung der befestigten Siedlung auf Staré Zámky in Brno-Líšň wieder aufgenommen¹. Aufgabe war es, die Situation im östlichen Teil der Landzunge festzustellen. Wir öffneten eine Fläche von 200m² /Quadranten NN-OO-PP-PR-III-II/ mit der wir an die Grabung aus dem Jahre 1959 anknüpften. Unter dem Ackerboden lag die slawische Schicht, stellenweise bis 80cm mächtig, deren oberer Teil schwarz, der untere aschiggrau war. /Die schwarze Schicht ist scheinbar nichts anderes, als Abschwemmungen von der Anhöhe, die sich auf dem sanften Abhang der durchforschten Fläche abgelagerten./ Im Quadranten RR-III konnte der Überrest einer rechtwinkeligen Erdhütte /polozemnice/² erfasst werden und im Quadranten RR-II zwei rundliche kleinere Gruben, von welchen bei der einen die Bodenfläche aus rot gebranntem Löss bestand. Die slawische Besiedlung war auf der durchforschten Fläche sehr dicht und aussergewöhnlich reich an keramischem Material. Unter der slawischen Schicht lag überall die hallstattzeitliche Schicht mit überwiegend Podoler Keramikmaterial. Wir fanden auch den Torso einer Lehmewurfhütte aus demselben Zeitabschnitt. Aufgabe der Grabung des äneolithischen Horizontes war es, die Intensität der Besiedlung ausserhalb des äneolithischen Grabens festzustellen. Es zeigte sich, dass auch dort

die Besiedlung gleich dicht wie auf der Innenfläche war und es konnte auch die gleiche Schichtenfolge festgestellt werden /jüngste braune, mittlere gelbbraune und die Älteste graue Schicht/. Das grösste gewonnene Profil erreichte eine Tiefe von 330 cm. Wir erfassten auch die Destruktion eines Siedlungsobjektes, dessen Fussboden am oberen Niveau der Ältesten Schicht lag. Es war auf gleiche Art errichtet worden, wie die festgestellten Objekte aus früheren Saisonen³ und zwar aus Lösslehm. Im Jahre 1963 wird mit der Grabung fortgesetzt.

Eneolitický hrob v trati "Ovčárna" u Ledoň.

Ivan Peškař

Tab. 15.

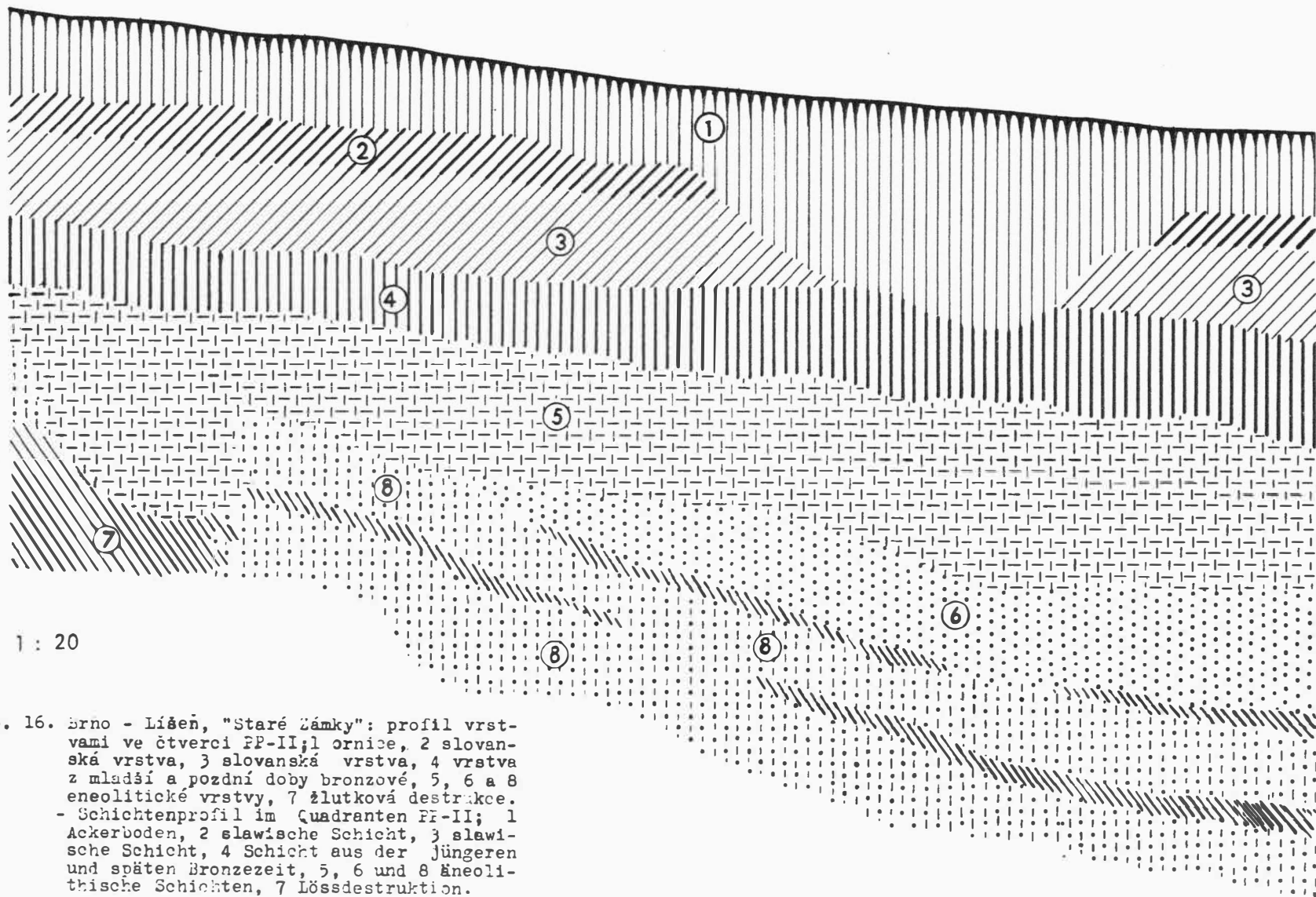
Od třicátých let jsou v katastru Ledoň, okres Brno-venkov, příležitostně zjišťovány při těžbě písku v písečnicích nad obcí hroby z eneolitického období. Většina nálezů, zachráněných v bývalé Krčálově a Jakšově pískovně, patří do kultury zvoncovitých pohárů, několik hrobů náleží časně únětické kultuře a předměty z výbavy jednoho pohřbu lze s pravděpodobností zařadit do kultury se šňurovou keramikou.^{1/}

Na jaře r. 1962 kopali zaměstnanci státního statku v Ledoňích základové jámy nové velké stavby pro hospodářské stroje v trati "Ovčárna", která je vzdálena asi půl kilometru od bližšího ze zmíněných nalezišť. Při hloubení jámy o rozměrech 140x200 cm pro betonový pilíř kůlny, stavěné asi 400 m na východ od státní silnice z Brna do Mikulova, narazili dělníci opět na pravěký kostrový hrob, uvědomili si však tuto skutečnost teprve tehdy, když z hloubky asi 80 cm pod dnešním povrchem vyhodili spodní část nádoby bez ukopnutého hrdla. V té době byl okolní terén již tak rozrušen, že při zachraňování akcí nebylo možno zaznamenat žádné údaje o tvaru, hloubce a zásepu hrobové jámy, o orientaci a poloze kostry a o rozmístění milodarů v hrobě. Přebráním vyházené zeminy se podařilo zachránit jen zbytky kostry a z předmětů hrobové výbavy získat ještě vroubkované okrajové střípky z ohybějícího hrdla hrncovité nádoby, u níž je tak možno kresebně rekonstruovat celkový profil /předpokládaná původní výška = cca 195 mm/, slomek hrníčku s baňatým břichem a prohnutým hrdlem bez okraje /zachovalá výška = 60 mm/ a měděnou dýku s řapem /délka = 92 mm/.

Zachráněný inventář svědčí o tom, že také tento hrob je možno zařadit do kultury zvoncovitých pohárů. Podle antropologického rozboru kosterných pozůstatků, který provedl M. Stloukal, lze usuzovat, že šlo o pohřeb ženy. S objevem popsaného nálezu, který upozornil na další, již třetí lokalitu s pohřby lidu uvedené kultury v ledeckém katastru, lze tedy zaznamenat druhý případ z kulturního prostředí zvoncovitých pohárů na Moravě, kdy byla měděná dýka vložena jako milodar do ženského hrobu.^{2/}

Zoznánky:

1/ J. Skutil, Moravské prehistorické výkopy a nálezy Oddělení mor. pravěku Zemské-

1 : 20

Tab. 16. Brno - Líšeň, "Staré Zámky": profil vrstevami ve čtverci PP-II; 1 ornice, 2 slovanská vrstva, 3 slovanská vrstva, 4 vrstva z mladší a pozdní doby bronzové, 5, 6 a 8 eneolitické vrstvy, 7 žlutková destrukce. - Schichtenprofil im Quadranten PP-II; 1 Ackerboden, 2 slawische Schicht, 3 slawische Schicht, 4 Schicht aus der jüngeren und späten Bronzezeit, 5, 6 und 8 äneolitische Schichten, 7 Lössdestruktion.

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1962.

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Sady osvobození 19/23.
Odpovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Roulík.
Redaktoři: PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.
Překlady: R. Tichý, C. Sc. a E. Tichá.
Kresby: J. Jaša.
Na titulní stránce: Záchytná ploténka ostruhy ze slovanského
kostrového hrobu v Mikulčicích.
Vydáno jako rukopis - 400 kusů - neprodejné.

